

Regeringskansliet,
socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.fs@regeringskansliet.se

Remissyttrande angående utredningen Hälsa- och sjukvårdens beredskap – struktur för ökad förmåga, SOU 2022:6

Er beteckning: S2022/01247

Sammanfattning

Länstyrelsen Östergötland tillstyrker utredningens förslag i stort men anser att förslaget som handlar om Socialstyrelsens mandat att fördela sjukvårdsresurser behöver utvecklas. Länstyrelsen avstyrker förslaget om det nya begreppet katastrof. Länstyrelsen har också synpunkter och ändringsförslag i ett antal delar.

Länstyrelsen saknar såväl generella resonemang som konkreta förslag kring den regionala nivån och civilområdena. Länstyrelsen anser att den regionala nivåns betydelse för samordning och förmåga att väga mellan olika intressen för genomförande av åtgärder borde återspeglas i de konkreta förslagen. Länstyrelsen anser därför att förslaget om att Socialstyrelsen ska vara den myndighet som beslutar om fördelning av resurser behöver utvecklas.

Länstyrelsen avstyrker också begreppet katastrof som föreslås i avsnitt 1.5 men tillstyrker förslagen i samma förordning som handlar om samordnad och gemensam planering mellan kommuner och regioner, krav på att lämna hjälp och utökad föreskriftsrätt på området. Länstyrelsen anser att det behövs tydligare vägledning och styrning från centralt myndighetshåll och att flera av utredningens förslag skapar bättre förutsättningar för detta.

Avsnitt 1.1 Förslag till lag om ändring i smittskyddslagen (2004:168)

Länstyrelsen tillstyrker utredningens förslag till ändring i smittskyddslagen.

Avsnitt 1.5 Förslag till lag om ändring i hälso- och sjukvårdslagen (2017:30) (HSL)

Länsstyrelsen anser att det saknas uttrycklig skyldighet för kommuner och regioner att samverka med civilområdeschefen och/eller länsstyrelserna i respektive län.

Utredningen om civilt försvar föreslog att civilområdeschefen skulle få mandat att prioritera hälso- och sjukvård under höjd beredskap efter samråd med Socialstyrelsen. Länsstyrelsen vill påpeka att utredningen om hälso- och sjukvårdens beredskap har haft ett snävt perspektiv på hur sjukvården kan drabbas av samhällskriser och vill framhäva behovet av att se att samhällsstörningar som påverkar hälso- och sjukvården också kan ha omfattande påverkan på övriga samhället, som inte direkt är sjukvårdsrelaterade. Hälso- och sjukvården behöver förhålla sig till och anpassa sina åtgärder vid samhällsstörningar utifrån övriga regionala förutsättningar. Samhället kan också behöva vidta åtgärder som bidrar till ökad förmåga i hälso- och sjukvården. Erfarenheterna från pandemin visar att en kris som föranleddes av en sjukdom, i stora delar handlade om konsekvenser för samhället i stort, som krävde överväganden som inte bara hade med sjukvård att göra.

En svår situation för sjukvården är inte heller nödvändigtvis föranledd av en ren sjukvårdshändelse. Den regionala nivåns betydelse för samordning och genomförande av åtgärder bör inte underskattas.

Länsstyrelsen anser att det borde finnas en tydligare koppling till den regionala nivån och de civilområdesansvariga länsstyrelserna, som regeringen nyligen har fattat beslut om att inrätta. De civilområdesansvariga länsstyrelserna kommer att ha förutsättningar att ha en god lägesbild över det geografiska områdets olika samhällssektorer och därmed kunna göra relevanta avvägningar vid en samhällsstörning.

Länsstyrelsen vill också påpeka att regionerna, utöver hälso- och sjukvård, även bedriver annan verksamhet som har stark regional anknytning; regional ledning – och utveckling, kollektivtrafik, kulturfrågor etc. Även i dessa frågor krävs fokus på regional samordning och ledning, i synnerhet under kris och krig.

2 kap

Länsstyrelsen avstyrker införandet av begreppet katastrof och katastroftillstånd då betydelsen inte stämmer överens med det som utredningen avser. *Katastrof* betyder stor olycka med omfattande förstörelse eller personlig olycka. Länsstyrelsen anser att det inte är olyckor i sig som kan leda till katastrof i utredningens mening utan att

begreppet snarare bör avse ett tillstånd i sig. Länsstyrelsen föreslår i stället begreppet *nödläge* eller *nödsituation*, som bättre signalerar att händelsen inte behöver vara direkt kopplat till hälso- och sjukvård utan också kan handla om andra händelser eller tillstånd i samhället, som har omfattande påverkan på hälso- och sjukvården.

6 och 7 kap

Länsstyrelsen anser att det är positivt att regionerna ska delges och följa statliga planeringsanvisningar för totalförsvarets hälso- och sjukvård samt genomföra de särskilda åtgärder för sådan hälso- och sjukvård som staten har bestämt. Det är viktigt att kommuner och regioner inkluderas i totalförsvarsplaneringen på ett strukturerat och likvärdigt sätt.

Socialstyrelsens stöd till regionerna behöver bli mer strukturerat. Länsstyrelsen anser att utredningens förslag bidrar till en ökad tydlighet och struktur.

Länsstyrelsen kan också se behov av att det också sker en uppföljning av skyldigheterna i de här delarna i HSL, lämpligen av Inspektionen för vård- och omsorg.

Länsstyrelsen tillstyrker utredningens förslag att Socialstyrelsen får meddela föreskrifter om planering för att hantera händelser som medför ett stort antal skadade eller sjuka eller katastrofer samt för planering för totalförsvarets hälso- och sjukvård.

Länsstyrelsen tillstyrker tydliggörandet av regionernas ansvar att vid planeringen särskilt beakta behovet av gemensam planering med kommuner i regionen för att säkerställa en sammanhängande vårdkedja. I den sammanhängande vårdkedjan kan det också vara relevant att ha med sig kommunernas socialtjänst som ett viktigt perspektiv.

11 kap

Länsstyrelsen tillstyrker de skyldigheter som införs för kommuner enligt förslagen i 11 kap.

16 kap

Länsstyrelsen tillstyrker de förslag som framförs i 16 a kap om skyldighet att lämna hjälp och beslut om katastroftillstånd, även om tolkningen av begreppet katastroftillstånd är problematiskt så som det står beskrivet i 1 §. Länsstyrelsen anser att de civilområdesansvariga länsstyrelserna bör ha en central roll i bedömningar som berör skyldighet att lämna hjälp.

Länsstyrelsen anser att om förbindelsen med Socialstyrelsen inte är möjlig, bör de civilområdesansvariga länsstyrelserna ges rätt att föreskriva på området.

Avsnitt 1.6 Förslag till förordning om viss planering av hälso- och sjukvård och om tjänsteman i beredskap

Länsstyrelsen tillstyrker den nya förordningen, i synnerhet kring kravet om tjänsteman i beredskap.

Det hade varit önskvärt om kravet på tjänsteman i beredskap också omfattade kommunerna.

Avsnitt 1.9 Förslag till förordning om ändring i förordningen (2015:284) med instruktion för Socialstyrelsen

Länsstyrelsen tillstyrker förslaget om ett beredskapsråd för hälso- och sjukvårdsfrågor. Länsstyrelsen anser dock att Länsstyrelser och civilområdesansvariga länsstyrelser saknas i resonemangen. Det är också viktigt att rådet ”passar in” i den nya strukturen med beredskapssektorsansvariga myndigheter och civilområdesansvariga länsstyrelser. Det är också viktigt att beredskapsrådets principer vilar på Gemensamma grunder för samverkan och ledning, som utgör grundfundament för krisberedskapen.

Avsnitt 6.5 Sjukvårdens förmåga att hantera CBRN-händelser

Länsstyrelsen saknar resonemang kring kärnenergiberedskapens nya zonindelning. Länsstyrelsen anser att utredningen borde ha inkluderat resonemang kring hur den nya indelningen kan påverka hälso- och sjukvårdens förmåga och beredskap. Hänvisningen till kärnkraftslänen är begränsande och inte längre relevant.

Länsstyrelsen anser att eftersom bedömningen av mängden skyddsutrustning som behövs överstiger vad som är rimligt att ha beredskap för i en enskild kommun eller region bör också nationella förstärkningsresurser i statliga säkerhetslager med geografisk spridning i landet finnas med som en resurs.

Förslaget om att ta fram rekommendationer för kommun och region bör kompletteras med det nationella perspektivet som omfattar nationell lagerhållning.

På sidan 481 och 482 saknas perspektivet kärnkraftsolycka i den inledande texten om CBRN.

Avsnitt 6.5.1

Länsstyrelsens ansvar för sanering och för att saneringsledare utses saknas i resonemangen om myndigheternas ansvar.

Länsstyrelsens föreslår att berörda centrala myndigheter i högre grad ska analysera och belysa hur förmågan att hantera flera samtidiga händelser ska öka.

Länsstyrelsen saknar förslag kring *hur* utbildning och övning för RN-händelser bör utvecklas.

Länsstyrelsen anser att det bör vara de regioner som ligger i planeringszonerna som omfattas av en särskild beredskap och inte som utredningens föreslår endast de regioner som ligger i kärnkraftslänen.

Även på sidan 497 anser Länsstyrelsen att den särskilda rekommendationen som föreslås bör omfatta regionerna i planeringszonerna.

I resonemangen på sidan 497 anser Länsstyrelserna att vikten av samverkan bör omfatta fler aktörer än ”blåljusaktörer”. Dessa typer av händelser kan snabbt utvecklas till en mer omfattande samhällsstörning då både kommuner och länsstyrelsen blir berörda utifrån sitt geografiska områdesansvar. Överlag anser Länsstyrelsen också det olämpligt att benämna ”blåljusaktörer” som en särskild grupp av aktörer.

Avsnitt 10 Smittskydd och hälsohot

10.3.1 Utredningens tolkning av direktiven

Länsstyrelsen anser att utredningens förslag att staten står för vaccinkostnad oavsett vilket agens som orsakar en pandemi är positivt.

Länsstyrelsen tillstyrker även förslaget att vaccin mot andra sjukdomar (epidemier) som klassas som samhällsfarliga bör bekostas av statliga medel. Länsstyrelsen anser att en översyn också behövs av tillgången på vissa vaccin och immunglobuliner, t ex mot rabies.

Avsnitt 10.4.1 Planering av sjukvård och omsorg vid karantän

Länsstyrelsen anser att begreppet *karantän* kan behöva utvidgas till att även omfatta *isolering under officiell tillsyn*, då ej luftburen smitta (t ex rabies) hos djur kan hanteras på så sätt då tillgången till regelrätta karantäner är väldigt begränsad i landet.

När det gäller sällskapsdjur hos privatpersoner och objektburen smitta som berörs i § 15 bör kommunen även kontakta Länsstyrelsen.

Avsnitt 10.4.2 Hälsot hot kopplat till klimatförändringarna

Länsstyrelsen instämmer i bedömningen att ett förändrat klimat sannolikt kommer att medföra risker för att nya vektorer och att smittor kan etablera sig.

Ärendets beredning

Beslut i detta ärende har fattats av Landshövding Carl Fredrik Graf med handläggare Susanne Aristegui Adolphi som föredragande. Försvarsdirektör Jenny Knuthammar, biträdande försvarsdirektör Andreas Lundberg och kvalificerad handläggare Anna-Lena How har deltagit.

Kontaktuppgifter

Välkommen att kontakta mig, Susanne Aristegui Adolphi, för frågor på telefon 010-2235347 eller via e-post susanne.aristegui.adolphi@lansstyrelsen.se.

Det går även bra att ringa till Länsstyrelsens växel. Telefonnummer finns längst ner på första sidan.

Så här hanterar Länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa finns på www.lansstyrelsen.se/dataskydd.